

Position Paper rondetafel gesprek Moerdijk

Mijn naam is Jeroen de Visser en ik ben mijn hele leven woonachtig in dorp Moerdijk. Mijn familie en ik hebben al vaker meegemaakt dat ons voortbestaan ter discussie stond, zoals in 2013 bij de Commissie Nijpels. Toen we na een moeilijke periode juist zijn gaan investeren in samenwerking en leefbaarheid tussen dorp, gemeente en provincie. Is het pijnlijk dat diezelfde overheid nu overweegt dat ons dorp moet verdwijnen. In dit position paper ga ik in op o.a. het BOL besluit, de hoofdvraag, participatie en de menselijke maat.

In het BOL-besluit van juni 2025 worden naast de ruimteclaims voor de energietransitie ook uitbreidingsrichtingen voor het industrieterrein en de haven van Moerdijk benoemd. Daarmee ontstaat een stapeling van ruimtelijke opgaven binnen één gebied. Voor bewoners roept dit de vraag op hoe deze cumulatieve ruimteclaims zich verhouden tot het voortbestaan van het dorp. Wanneer energie-infrastructuur, havenontwikkeling en industriële uitbreiding gelijktijdig worden verkend, is het essentieel dat helder wordt gemaakt welke scenario's daadwerkelijk op tafel liggen en welke gevolgen dat heeft voor de bestaande woonkern.

Zonder transparante scenario-analyse ontstaat het beeld dat het dorp impliciet onderdeel wordt van een bredere ruimtelijke herschikking ten gunste van het huidige haven- en industrieterrein.

Reflectie op de hoofdvraag

Vandaag staat een geformuleerde hoofdvraag centraal die zich richt op opheffing van het dorp Moerdijk. Daarmee start het gesprek impliciet vanuit het scenario dat opheffing plaatsvindt, en niet vanuit de fundamentele vraag of dit besluit gerechtvaardigd, noodzakelijk en proportioneel is. Zo lang er nog geen definitief besluit is, loopt deze hoofdvraag hierop vooruit. Wij zijn het hier als inwoners niet mee eens.

Juist bij een besluit met voor ons desastreuze gevolgen van deze omvang, zou de vraag centraal moeten staan waarom dit middel wordt gekozen, welke alternatieven zijn onderzocht en hoe de proportionaliteit wordt gewogen, inclusief het menselijk (bewoners)aspect.

Participatiestrategie en representativiteit

In beantwoording van Kamervragen wordt door het Rijk herhaaldelijk verwezen naar een "nog uit te werken transitie- en participatiestrategie". Dat roept bij bewoners de vraag op hoe deze participatie wordt vormgegeven? Als wij kijken naar participatie bij dit rondetafelgesprek, zien wij bijvoorbeeld dat de samenstelling in blok 2 (ondernemers) niet representatief is voor het perspectief van ondernemers in het dorp. Want met uitzondering van mevrouw De Kroon betreft het geen lokale ondernemers uit het dorp Moerdijk, maar een onafhankelijk kenniscentrum voor multinationals, een belangenorganisatie en het havenbedrijf. Dat zijn relevante stakeholders, maar zij vormen niet het hart van onze lokale economie. Ondernemers uit het dorp, waaronder een familiebedrijf met een geschiedenis van meer dan honderd jaar, zijn wel aangedragen, maar niet uitgenodigd. Dat voedt het gevoel dat economische impact primair wordt benaderd vanuit grootschalige industriële belangen, terwijl de lokale economische structuur onderbelicht blijft. Wij vragen ons daardoor af: wordt onze dorpseconomie met lokale familiebedrijven daadwerkelijk gewogen op dezelfde schaal als een industrieterrein met multinationals?

Wanneer de departementen spreken over een participatiestrategie, moet die meer zijn dan een formeel traject na een besluit. Echte participatie vraagt om representativiteit, evenwicht in belangen en erkenning van lokale kennis en ervaring. Anders ontstaat het risico dat de afstand tussen politiek en praktijk groter wordt dan het vertrouwen kan dragen. Die afstand wordt inmiddels ook in de praktijk ervaren. Op 1 december is aangegeven dat onderzoeken zouden worden gestart. Voor bewoners mag dan worden verwacht dat er periodieke en transparante terugkoppeling plaatsvindt

over de uitvoering en voortgang van deze onderzoeken. Inmiddels zijn we ruim vier maanden verder en heeft geen enkele inwoner enige inhoudelijke terugkoppeling ontvangen over de stand van zaken. Dit versterkt het gevoel dat participatie wel wordt benoemd als uitgangspunt, maar nog onvoldoende zichtbaar is in de concrete uitvoering van het proces.

Als bewoners willen wij een participatiestrategie die wordt uitgevoerd vóór een ingrijpend besluit van dergelijke omvang, en die zo wordt ingericht dat inwoners en lokale ondernemers daadwerkelijk gelijkwaardig aan tafel zitten.

Interdepartementale samenhang en menselijke maat

Wij vragen ons ook af hoe de betrokken ministeries daadwerkelijk samenwerken in dit proces? De relevante thema's raken elkaar direct: de energietransitie en energie-infrastructuur, de Kaderrichtlijn Water en waterkwaliteit, havenontwikkeling en mobiliteit, de woningbouwopgave en bescherming van woonkernen, evenals het vestigingsklimaat en industriële ontwikkeling. Deze opgaven zijn afzonderlijk beleidsmatig verdedigbaar, maar kunnen onderling op gespannen voet staan. De vraag is daarom niet alleen hoe ministeries van KGG, IenW, VRO en zelfs EZ samenwerken, maar ook hoe beleidsconflicten (zowel binnen een departement als interdepartementaal) vooraf expliciet worden geïdentificeerd, gewogen en bestuurlijk beslecht. Als bewoners vragen wij ons af:

Hoe wordt voorkomen dat deze ministeries in afzonderlijke trajecten opereren, met eigen procedures, vergunningen en prioriteiten, waardoor gaandeweg blijkt dat besluiten elkaar vertragen, blokkeren of tegenwerken?

De menselijke maat

Er wordt veel óver het dorp gesproken. Over ruimteclaims, energiebehoefte, infrastructuur en economische belangen. Vanuit de departementen wordt verwezen naar een nog op te stellen "transitiestrategie". Deze strategie zou pas worden uitgewerkt na een definitief besluit over het dorp. Voor bewoners voelt dat als een omgekeerde volgorde. De sociale en mentale transitie is immers al begonnen. Het dorp leeft sinds 11 november 2025 in een permanente staat van onzekerheid. Wanneer begeleiding, compensatie en duidelijkheid pas starten na een formeel besluit, is een belangrijk deel van de schade al ontstaan. Belangrijke vragen die onder inwoners leven zijn daarom:

- Waarom wordt een transitiestrategie pas ontwikkeld na een definitief besluit, en niet voorafgaand?
- Hoe wordt de huidige periode van onzekerheid meegenomen in de besluitvorming?
- Welke concrete maatregelen zijn nu al mogelijk om de sociale en mentale gevolgen van de aanhoudende onzekerheid te beperken, en onder wiens bestuurlijke verantwoordelijkheid valt dit?
- En hoe wordt voorkomen dat Moerdijk een herhaling wordt van situaties waarin gemeenschappen verdwijnen voordat vaststaat dat dit werkelijk noodzakelijk is?

En tot slot: welke menselijke maat wordt expliciet meegewogen in deze besluitvorming? En hoe? Als bewoners wordt ons gezegd dat dit aspect belangrijk is en een plek krijgt in proces en weging. Maar hoewel project PowerPort al zo'n drie jaar loopt, kan tot op de dag van vandaag niemand ons vertellen hoe en wanneer. Waar wordt de mentale belasting, de onzekerheid en het verlies aan gemeenschapsstructuur onderdeel van de integrale afweging?

Als antwoorden op dit soort vragen uitblijven, geloven wij niet dat dit gelijkwaardig onderdeel wordt van de participatie- en transitiestrategie.

Wij roepen op tot behoud van het dorp Moerdijk. Daarbij roepen wij op tot het naleven van gemaakte afspraken en eerder genomen besluiten, op een transparant en representatief proces met logische volgorde, op het concretiseren en centraal stellen van de menselijke maat.